

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

MAXIMÁLNÍ BODOVÉ HODNOCENÍ: 25 BODŮ

1 Základní informace k zadání zkoušky

- Test obsahuje **32 úloh**.
- **Povolené pomůcky:** psací potřeby.
- U každé úlohy je uveden maximální počet bodů.
- Za neuvedené řešení úlohy či za nesprávné řešení úlohy jako celku se neudělují záporné body.
- Odpovědi pište do záznamového archu.
- Poznámky nebudou předmětem hodnocení
- **Nejednoznačný nebo nečitelný zápis odpovědi bude považován za chybné řešení.**

2 Pravidla správného zápisu odpovědí

- Odpovědi zaznamenávejte **modře nebo černě** píšící propisovací tužkou, která píše **dostatečně silně a nepřerušovaně**.
- **Hodnoceny budou pouze odpovědi uvedené v záznamovém archu.**

2.1 Pokyny k uzavřeným úlohám

- U všech úloh/podúloh je **právě jedna odpověď správná**.
- Odpověď, kterou považujete za správnou, zřetelně zakřížkujte v příslušném bílém poli záznamového archu, a to přesně z rohu do rohu dle obrázku.

- Pokud budete chtít následně zvolit jinou odpověď, pečlivě zabarvěte původně zakřížkované pole a zvolenou odpověď vyznačte křížkem do nového pole.

- Jakýkoli jiný způsob záznamu odpovědí a jejich oprav bude považován za nesprávnou odpověď.

2.2 Pokyny k otevřeným úlohám

- Odpovědi **pište čitelně** do vyznačených bílých polí.

16

- Povoleno je psací i tiskací písmo a číslice.
- Při psaní odpovědí rozlišujte **velká a malá písmena**.
- Pokud budete chtít následně zvolit jinou odpověď, pak původní odpověď přeškrtněte a novou odpověď zapište do stejného pole. Vaše odpověď nesmí přesáhnout hranice vyznačeného pole.
- Za chybu se považuje jak jakákoli nesprávná, tak chybějící správná dílčí odpověď. Maximální dosažitelné bodové hodnocení za úlohu se sníží o započítané chyby.

** Tento test je kompilátem úloh z didaktických testů od Cermatu dostupných na :
<https://maturita.cermat.cz/menu/testy-a-zadani-z-predchozich-obdobi/cesky-jazyk-a-literatura/testy-a-zadani-cesky-jazyk>*

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 1–5

TEXT 1

(1) „OK, boomer“ je internetový mem, který se roku 2019 proslavil doslova přes noc. Co vlastně znamená tato populární hláška, kterou dnes mladí lidé reagují na názory starších? Slovo boomer pochází z angličtiny a v USA se často používá pro označení lidí, kteří přišli na svět během poválečného baby boomu¹, tedy v době, kdy ekonomika na Západě prudce rostla. Pro generaci boomerů jsou typické určité názory a postoje, proti nimž se vymezují mladší generace.

Mladým lidem vadí bagatelizace témat, která na rozdíl od boomerů vnímají jako klíčová (sociální sítě, klimatická změna aj.), mívají také pocit, že zástupci starší **generace** se k **nim** chovají autoritativně až přezíravě. Hláškou „OK, boomer“ tak mladí de facto říkají: „Nehodlám vyvracet tvůj názor, stejně to nemá cenu.“ Tento postoj vzbuzuje různé reakce: zatímco někteří lidé hlášku chápou jako důsledek pochopitelné frustrace plynoucí z pocitu **bezmoci**, jiní **ji** považují za projev rasismu, tedy diskriminace kvůli věku.

(2) V poválečném Československu se sice psal docela jiný příběh než v USA, přesto i čeští boomeři zažili období nevídaných příležitostí – radikální změnu jejich životů odstartoval 17. listopad 1989. ***** Samozřejmě, naše situace je ale specifická: primárně jde o propast mezi lidmi, kteří zažili **socialismus**, a těmi, kdo **jej** už nepamatují.

(3) Mezigenerační střet jsme u nás zaznamenali například v roce 2021, kdy v médiích vyšel článek *Oslavy 17. listopadu? OK Boomer*. Podle jeho mladé autorky začínají mít oslavy sametové **revoluce** trapnou příchuť, jelikož se na **nich** dokola opakuje tentýž příběh: sraz na Národní třídě, zapálení svíček, zpěv Modlitby pro Martu... Její názory vzbudily řadu negativních reakcí, a to dokonce i mezi mladými lidmi. Ač byla diskuse místy vyostřená, přinesla užitečné podněty. Objevilo se například doporučení, aby 17. listopadu vyrazili rodiče na Národní třídu společně se svými dětmi. Doufejme, že sdílení zážitků povede ke stmelování, a nikoli k rozdělování.

¹ tj. během populační exploze probíhající v letech 1946–1964

(inspirováno články na wave.rozhlas.cz; www.seznamzpravy.cz)

TEXT 2

Ve vztahu **koreference** jsou takové výrazy, které v daném kontextu odkazují k téže skutečnosti (ke stejné osobě, stejné věci, stejnému jevu aj.). Například v souvětí Petr okradl babičku, já jsem ho při tom viděl jsou výrazy Petr – ho ve vztahu koreference, ale výrazy Petr – já ve vztahu koreference nejsou.

(CZVV)

max. 2 body

1 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), či nikoli (N).

	A	N
1.1 Na rozdíl od boomerů mladí lidé zlehčují tak zásadní témata, jako jsou sociální sítě či klimatická změna.	☐	☐
1.2 Jako boomeři se v USA často označují lidé narození během baby boomu, který začal v druhé polovině 40. let 20. století.	☐	☐
1.3 Během oslav sametové revoluce by při vstupu na Národní třídu měly mít rodiny s dětmi přednost před jinými návštěvníky.	☐	☐
1.4 Skutečnost, že se každoročně dne 17. listopadu konají oslavy sametové revoluce, vyvolala roku 2021 negativní reakce mnoha lidí.	☐	☐

2 Vypište ze třetí části TEXTU 1**2.1 spojku, která je v daném kontextu synonymní se spojkou poněvadž;****2.2 spojku, která je v daném kontextu synonymní se spojkou třebaže.****1 bod****3 Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) v druhé části TEXTU 1?**

- A) Existuje generační propast i v české společnosti?
- B) Proč existuje v české společnosti generační propast?
- C) Projevila se tedy generační propast poprvé až v české společnosti?
- D) Kdy se tedy poprvé v české společnosti projevila generační propast?

1 bod**4 Která z následujících možností obsahuje výrazy, jež jsou v TEXTU 1 ve vztahu koreference?**

(Posuzované výrazy jsou v TEXTU 1 vyznačeny tučně. Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.)

- A) generace – nim
- B) bezmoci – ji
- C) socialismus – jej
- D) revoluce – nich

1 bod**5 Které z následujících slov je z hlediska významu užito v TEXTU 1 chybně?**

(Chybně užitá slova jsou v případě této úlohy slova, jehož význam neodpovídá kontextu TEXTU 1. Posuzovaná slova jsou v TEXTU 1 podtržena.)

- A) populární
- B) frustrace
- C) rasismus
- D) radikální

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 6**1 bod**

Nechtěl urazit ani Evina bratra[1] ani jeho ženu[2] a proto ironický komentář na adresu jejich nezvedeného dítěte[3] raději spolkl.

6 Kam je nutné doplnit čárku, aby byl výchozí text pravopisně správný?

- A) pouze na místo označené [2]
- B) jak na místo označené [1], tak na místo označené [2]
- C) jak na místo označené [1], tak na místo označené [3]
- D) jak na místo označené [2], tak na místo označené [3]

7 Seřadte jednotlivé části textu (A–E) tak, aby byla dodržena textová návaznost.

A) Zanedlouho už z vrcholu ponořeného v mracích hleděli na bažinu, prostírající se až na konec světa. Dlouho bloudili v močálech, až se utábořili u řeky, jejíž vody připomínaly proud studeného skla. V noci se Josému Arcadiovi zdálo o městě, jehož domy mají stěny ze zrcadel. Zaslechl j jeho jméno – Macondo.

B) Přesto však snášely pochod docela dobře, a většinou je to dokonce bavilo. Po bezmála dvouletém trmácení spatřili poutníci jednoho rána západní svahy hor.

C) Nestanovili si žádný určitý směr; věděli, kde leží Riohacha, takže se snažili jít na opačnou stranu a nezanechat po sobě žádné stopy. Byla to nesmyslná pouť. Na děti s plochými bříškami a unavenými očima byl smutný pohled.

D) Příštího dne přesvědčil svou družinu, aby se zde usadili. Vybral nejsvěžejší místo na celém břehu, nařídil vykácet stromy a na pasece založili novou vesnici.

E) José Arcadio Buendía rozhodl, že on a jeho žena Úrsula se z osady, v níž dlouhá léta žili jejich předci, odstěhují, jak jen nejdál to půjde. Několik jeho přátel, nadšených tím dobrodružstvím, sbalilo všechn svůj majetek a i s rodinami se přidali k Buendíovým. Společně se vydali do země, kterou jim nikdo nezaslíbil.

G.Márquez, Sto roků samoty, upraveno)

7.1 _____ 7.2 _____ 7.3 _____ 7.4 _____ 7.5 _____

max. 3 body

8 Přiřadte k jednotlivým definicím (9.1–9.3) možnost (A–E), v níž obě slova odpovídají příslušné definici.

(Každou možnost z nabídky A–E lze přiřadit maximálně jednou.)

8.1 Jméno činitelské (např. ošetřovatel) je odvozeno od slovesa a pojmenovává osobu na základě činnosti, kterou tato osoba vykonává.

8.2 Jméno nositele vlastnosti (např. nevděčník) je odvozeno od přídavného jména a pojmenovává osobu podle její charakteristické vlastnosti.

8.3 Jméno konatelské (např. bankéř) je odvozeno od podstatného jména a pojmenovává osobu, která vykonává činnost související s významem tohoto podstatného jména.

- _____
- A) vůdce, holič
 B) tloušťík, pekař
 C) kameník, ovčák
 D) zubař, prodavač
 E) chytrák, lakomec

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 9–11

A bývalo i hrozně na vinici
Na věky sami Černé hlavy vína
ležely s'taté lidský život byl
peronospora marná prašivina

A přece láska jako modrá skalice
ta krásná dřina k uzoufání
nás zachránila Dozrál vinohrad
pod tíhou hroznů čas se sklání

Zas konec léta Zas je blízko k vínu
a čistý vítr zpívá o podzimu
tak jako tenkrát dávno kdysi

Ať život sklání se či nesklání
dny lásky jsou jak sklepy ve stráni
lisovny s dubovými lisy

Pozn. peronospora – plíseň révy vinné

(báseň J. Skácela ze sbírky Dávné proso)

max. 2 body

9 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (A), či nikoli (N):

	A	N
9.1 V první sloce se vyskytuje rým obkročný.	☐	☐
9.2 Ve třetí sloce se uplatňuje personifikace.	☐	☐
9.3 Ve čtvrté sloce se vyskytuje přirovnání.	☐	☐
9.4 Třetí a čtvrtá sloka jsou psány volným veršem.	☐	☐

1 bod

10 Který z následujících motivů se nevyskytuje v prvních dvou slokách výchozího textu?

- A) motiv zrání
- B) motiv osamocení
- C) motiv ubohosti života
- D) motiv lidské chamtivosti

1 bod

11 Která z následujících možností vystihuje výchozí text?

- A) óda
- B) sonet
- C) pásmo
- D) poema

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 12–15

Blízko řeky Sázavy se nachází místo, ***** se počátkem 11. století uchýlil poustevník Prokop, muž ryzýho charakteru. Prokopovi **stoupenci** svůj vzor následovali, a tak zde brzy vznikl benediktinský klášter, v němž prvním opatem byl právě Prokop. Sázavský klášter, třetí nejstarší mužský klášter postavený v Čechách, se stal střediskem slovanské liturgie, čímž navázal na dědictví slovanských věrozvěstů, kteří **působili** na území Velké Moravy.

Sázavský klášter proslul jako místo, ***** chudí a nemocní nalézali pomoc. V 2. polovině 11. století byly provedeny rozsáhlejší úpravy klášterního areálu: po výstavbě zcela nového kamenného kostela se započalo s proměnou původního dřevěného chrámu v románskou baziliku. Na **sklonku** téhož století však každodenní slovanské modlitby utichly. Slovanští mniši byli vyhnáni, významné slovanské písemnosti byly ničeny. Na Prokopův odkaz se ale nezapomnělo. Přemysl Otakar I., český král z rodu Přemyslovců, dokonce přispěl k tomu, že papež v roce 1204 Prokopa svatořečil.

V současnosti je většina areálu Sázavského kláštera spřístupněna veřejnosti. Oblíbeným místem je zahrada, v jejímž středu jsou zbytky kostela sv. Kříže, které svým tvarem **připomínají** čtyřlístek. Četná zahradní zátiší přímo vybízejí k uzavření manželství. Svatby se konají také v opatské kapli s unikátními nástěnnými malbami.

(www.klaster-sazava.cz, upraveno)

1 bod

12 **Které z následujících tvrzení nevyplývá z výchozího textu?**

- A) V Čechách byly vybudovány celkem dva mužské kláštery dříve, než byl založen Sázavský klášter.
- B) Přemysl Otakar I. měl podíl na tom, že prvního opata Sázavského kláštera papež prohlásil za svatého.
- C) Sázavský klášter, který byl svého času centrem slovanské liturgie, zdědil poustevník Prokop po slovanských věrozvěstech.
- D) Původní chrám, který byl součástí areálu Sázavského kláštera, se začal měnit v románskou baziliku v témže století, kdy tento klášter vznikl.

1 bod

13 **Na každé ze dvou vynechaných míst (*****) ve výchozím textu patří jedno slovo. Ve které z následujících možností jsou uvedena obě tato slova v pořadí odpovídajícím výchozímu textu?**

(Po doplnění slov musí být příslušná souvětí spisovná a syntakticky správná.)

- A) kde – kde
- B) kam – kde
- C) kde – kam
- D) kam – kam

max. 3 body

14 **Najděte ve výchozím textu tři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.**

Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou.

1 bod

15 Které z následujících tvrzení o poslední větě výchozího textu je pravdivé?

- A) Věta obsahuje příslovečné určení času.
- B) Věta obsahuje jeden přívlastek neshodný.
- C) Věta obsahuje přísudek slovesný složený.
- D) Věta obsahuje nejvýše dva přívlastky shodné.

1 bod

16 Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených ve výchozím textu není pravdivé?

- A) Slovo sklonek je v textu užito ve významu konec.
- B) Slovo stoupenec je v textu užito ve významu přívrženec.
- C) Slovo působit je v textu užito ve významu připadat někomu nějaký.
- D) Slovo připomínat je v textu užito ve významu podobností vyvolávat představu.

ZKONTROLUJTE, ZDA JSTE DO ZÁZNAMOVÉHO ARCHU UVEDL/A VŠECHNY ODPOVĚDI.

Hodnotící stupnice:

25 – 22	1
21 – 18	2
17 – 14	3
13 – 11	4
10 – 0	5